

Kaspars Markus Molls

Vikingu laikmeta tirdzniecības liecības un centri Ventas ūdensceļā

Viking Age Trade Evidence and Centres on the Venta Waterway

Anotācija

Pētījuma mērķis ir konstatēt vikingu tirgošanās vietas un tirdzniecības centrus Ventas ūdensceļā un analizēt to raksturu satiksmes ceļa kontekstā. Pētījuma aktualitāte pamatojama ar vairākiem pēdējos gados veiktajiem atklājumiem Ventas krastos saistībā ar vikingu klātbūtni, kas ir maz pētīta.

Rakstā izmantoti muzeju arheoloģisko senlietu materiāli. Informācija apkopota tabulās un kartēs. Apskatītas vikingu laikmeta arheoloģiskās liecības un analizēta to saistība ar tirdzniecību, tādā veidā konstruējot Ventas tirdzniecības ainavu.

Ventas ūdensceļā ir divi tirdzniecības centri, kas veidojušies vikingu ietekmē, – Kuldīga un Pasieste. Kundu, Lagzdīnes, Pabērzkalna un Veckuldīgas pilskalns pamatā pildīja administratīvi militāras funkcijas, tāpēc tie nav uzskatāmi par tirdzniecības centriem, taču tirdzniecība tajos, visticamāk, norisinājusies. Atsevišķās vietās bijuši arī nelieli tirdzniecības punkti, ir liecības, ka tāds bijis pie Vendzavām.

Atslēgvārdi: vikingu laikmets, arheoloģija, Ventas ūdensceļš.

Ievads

Skandināvu sabiedrībā tirdzniecība bija viens no būtiskākajiem darbības laukiem, to apliecina tirdzniecības centru veidošanās vikingu laikmetā visā Baltijas jūras reģionā. Lielākais tirdzniecības punktu uzplaukums saistāms ar 9.–10. gs., kad arī Latvijas teritorijas arheoloģiskajā materiālā parādās arvien vairāk tirdzniecības inventāra – svāriņi, atsvariņi, monētas, sudraba stienīši u. tml.¹

---

1 Latvijas teritorijā 9.–11. gs. ir pieskaitāms pie vēlā dzelzs laikmeta, kad nebija vienas pārvaldības, kā arī nebija vienas monetārās sistēmas. Tirdzniecībai bija maiņas

Vikingu laikmets vēstures hronoloģijā datēts ar 9.-11. gs., lai arī dažādos reģionos datējums atšķiras [Price 2015: 323–324]. Ventas ūdensceļā nav atrodamas ar skandināviem droši saistāmas senlietas no 11. gs., tāpēc šajā rakstā ar vikingu laikmetu saprastas liecības par 9.–10. gs. skandināvu klātbūtni Ventas ūdensceļā.

Ventas grīva atrodas vietā, kur krustojās divi nozīmīgi Baltijas jūras tirdzniecības ceļi, pa kuriem lielākoties kursēja Gotlandes vikingsi, kuru klātbūtnes liecības pēdējos gados samērā bieži atrastas Ventas krastos gan savrupatradumu formā, gan arī dažādos apbedījumos Ventas krastos un tās apkārtnē.

Pētījumā izmantoti materiāli no arheoloģisko senlietu kolekcijām Ventspils muzeja un Kuldīgas novada muzeja krājumā, kā arī Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes Pieminekļu dokumentācijas centra dokumenti. Iegūtie dati kartografēti ar programmu *ArcGis Online* un apstrādāti, tos sistematizējot tabulās. Raksts strukturēts pēc tirdzniecības centru un vietu atrašanās, secīgi virzoties no Ventas grīvas uz dienvidiem un raksturojot katru no vietām un nosacījumiem, kas ļauj tās atzīt par raksta tematikai atbilstošām. Vietu nosaukumi doti pēc ģeogrāfiski tuvākā arheoloģiskā objekta vai mūsdienu apdzīvotās vietas nosaukuma. Raksts veidots kā turpinājums iepriekš sāktajai izpētei par vikingu laikmeta liecībām Ventas ūdensceļā, šajā pētījumā koncentrējoties uz apzinātā materiāla analīzi.

Mērķis – konstatēt vikingu tirgošanās vietas un tirdzniecības centrus Ventas ūdensceļā un analizēt to raksturu satiksmes ceļa kontekstā.

Uzdevumi:

- 1) apzināt arheoloģiskās liecības, kas saistītas ar vikingiem Ventas ūdensceļā,
- 2) analizēt arheoloģisko liecību materiālu un to piederību tirdzniecībai,
- 3) raksturot apzinātā materiāla piederību ūdensceļa funkciju un ģeogrāfiskajā kontekstā.

---

raksturs – preces vērtība tika izteikta svarā, tāpēc būtisks tirdzniecības indikators ir svariņi un atsvariņi, kas liecina par maiņas procesiem. Lai iegūtu preces vērtībai nepieciešamo svaru, objekts, ar ko prece tika pirka, tika saskaldīts atbilstošajā svarā. Pārsvarā tie bija sudraba stienīši, kurus arheoloģiskajā slānī pamatā atrod saskaldītus.

1. Ventas grīva – Pasiekste

Līdzīgi kā tirdzniecības apmetnes veidojušās citur reģionā, Ventas ūdensceļā netālu no upes grīvas arī eventuāli pastāvējis tirdzniecības punkts. Liecības par šāda veida apmetni sešu kilometru attālumā no Ventas grīvas pastāv Pasiekstes ciema vietā, kur atrasta virkne senlietu, kas identificējamās kā tirdzniecības inventārs, – atsvariņi, svariņi, gredzenu pusfabrikāti u. c. [VVM 30141, 30173, 30741, 31004/2]. Šie atradumi un to daudzums (vairāki desmiti) norāda uz intensīvu apdzīvotību, maiņas saka-riem un amatniecību vairāku gadsimtu garumā.

Tirgotāju–amatnieku ciemu izveide bija raksturīga Baltijas jūras reģionā vikingu laikmetā. Pasiekstē pašlaik nav zināma konkrēta apmetnes vieta, jo visi tirdzniecības atradumi ir atrasti savrupatradumu veidā Pasiekstes un tās apkārtnes apartajās pļavās. Kontekstā ar savrupatradumiem atrodas Pasiekstes senkapi un Bēķu viduslaiku kapsēta, kas liecina, ka attiecīgajā laikmetā šīs vietas bijušas apdzīvotas. Ventas otrā pusē pie Dokupes arī atrastas skandināvu senlietas (kārbīņsakta un atsvariņi) [Drabkova et al. 2011: 1] (skat. 1. attēlu pielikumā). Tas potenciāli norāda uz plašāku senvietu kompleksu abās upes pusēs. Dokupes kārbīņsaktai analoga sakta ir atrasta Šonhemā [Thunmark-Nylén 1998: 77]. Par kontaktiem ar šo vietu ir zināms no Šonhemas rūnakmens – uz tā aprakstīta kāda vikinga nāve pie Ventas [Kursis 1998: 41]. Rūnakmens un saktas datējums sakrīt – 10. gs., tas norāda uz potenciālu divpusēju saikni.

Pasiekste, lai arī bez identificētas apmetnes vietas, ir uzskatāma par nozīmīgu skandināvu tirdzniecības centru Ventas ūdensceļā, par to liecina visplašākais ar vikingiem saistāmais tirdzniecības senlietu klāsts vienuviet apskatāmajā reģionā. Šos atradumus atraduši mantrači, tāpēc to konteksts arheoloģiskajā slānī nav nosakāms, un Pasiekstes postīšana, arot un mant- račiem veicot savas aktivitātes, ievērojami apgrūtina nākotnes pētījumus.

2. Vendzavas – Lagzdīnes pilskalns

Trīs kilometru attālumā no Piltenes, otrpus Ventai, kreisajā upes krastā netālu no Vendzavām atrasts bronzas četrpadsmitkaldņu jeb kuboktaedra (*cuboctahedron*) atsvariņš kopā ar citām 9.–10. gs. senlietām – sudraba stienīti, monētu, krustiņa piekariņu u. c. [Štrumfa et al. 2011] (skat. 2. attēlu

pielikumā). Atsvaņi vikingu laikmetā bija kalibrēti noteiktai svāra sistēmai, taču kuboktaedra atsvaņi ir nestandarta un nav attiecināmi uz kopīgu mēru sistēmu ar citiem Ventas ūdensceļā atrastajiem atsvaņiem [Pedersen 2008: 148–152]. Vadošā vikingu laikmeta pētniece Baltijā Marika Megija (*Māgi*) norāda: atsvaņi un svāru atradumi skaidri liecina par to, ka konkrētajā vietā notikusi tirdzniecība [Māgi 2018: 341].

Skandināvisko un ar tirdzniecību saistāmo priekšmetu atrašana potenciāli varētu liecināt par neliela apmēra tirdzniecības punkta vai kādas apmetnes eksistenci šajā apkārtnē. Nav gan zināmu konstrukciju vai konkrēti identificētas apmetnes vietas. Vistuvākā zināmā dzīvesvieta ir Lagzdīnes pilskalns, kuram ir Kurzemes pilskalniem netipiska bļodveida vaļņa forma. Tajā atrastie savrupatrādumi saistāmi ar skandināviem, taču pilskalns ir indikators tam, ka vieta ir domāta, lai aizstāvētos, un, visticamāk, tas nebija tirdzniecības centrs. Lagzdīnes pilskalnā nav veikti izrakumi, taču zināms, ka pilskalnam pieļāvās plaša apmetne [Asaris 2022]. M. Megija ir izteikusi teoriju, ka Baltijā administratīvā un militārā varā vēlajā dzelzs laikmetā bija šķirtas, – tas varētu būt iemesls, kāpēc Austrumbaltijā veidojās tirdzniecības centri atsevišķi no nocietinājumu vietām. Toties šo tirdzniecības punktu neaizsargātība varētu būt par iemeslu tam, kāpēc Ventas ūdensceļā neizveidojās starptautiskas nozīmes tirdzniecības centri, kādi bija Daugavā. Bija vairāki vietējās nozīmes tirdzniecības objekti un ostas vietas, bet neviena no šīm vietām nekļuva par tik nozīmīgu centru, kā tas bija, piemēram, Birkā, kur ostas vieta pieļaujās tirdzniecības centram pilskalna pakājē [Māgi 2015: 46–47].²

Pie Lagzdīnes pilskalna, visticamāk, liels tirdzniecības centrs neizveidojās, un tas saglabāja savu lomu kā militārs objekts. Savukārt pie Vendzavām ģeogrāfiskā lokācija bija samērā labvēlīga, lai tur izveidotos neliels tirdzniecības punkts.

---

2 Birka – apjomīgs tirdzniecības centrs un nocietināta apdzīvota vieta, kas vislielāko uzplaukumu piedzīvoja vikingu laikmetā. Birka atrodas mūsdienu Zviedrijā uz salas Mēlarena ezerā, kurš bija savienots ar Baltijas jūru. Birkā iegūtais arheoloģiskais materiāls ir nozīmīgs paraugs, kas liecina par vikingu laikmeta sabiedrības un tirdzniecības tendencēm.

3. Pabērzkalna pilskalns

Pabērzkalna pilskalnam pieguļ Priednieku apmetne ar 9.–10. gs. Priednieku senkapiem, kuros atrastas skandināvu apbedījumu liecības, un otrpus Ventai atrodas 11.–14. gs. kuršu Pasilciema senkapi. Arheologs Ēvalds Mugurēvičs skaidro, ka tā bijusi vikingu nocietinājuma vieta, lai uzturētu vietējo pārvaldi un ievāktu meslus [Mugurēvičs 2000: 80].

Pabērzkalnā nav tiešu vikingu laikmeta tirdzniecības liecību. Ir atsevišķi atsvariņu atradumi, taču tie saistāmi ar laiku pēc vikingu darbības. Pie Pabērzkalna atrastas skandināvu bruņurupuču saktas, kurām analogas atrastas arī Birkā un citur kontinentālajā Zviedrijā, taču tās varētu būt ievēduši kolonizatori, nevis tirgotāji. Pabērzkalna militārais raksturs liecina par šo vietu kā militāri administratīvu centru. Nav izslēdzams, ka tirdzniecība šajā vietā notika, taču kā atsevišķs centrs Pabērzkalns nav nodalāms.

4. Veckuldīgas pilskalns – Kuldīga

Veckuldīgas pilskalns ir viens no lielākajiem Latvijas teritorijā, taču tā apdzīvotība pamatā saistāma ar kuršiem, kas Ventu sāka apdzīvot pēc vikingu laikmeta 11.–13. gs. Par skandināvu klātbūtni liecina netālie Lapsu senkapi, kuros 2015. gada izrakumos Mārtiņa Lūsēna vadībā atklāti vikingu apbedījumi [Lūsēns 2016: 61] (skat. 3. attēlu pielikumā). Līdzīgi kā Pabērzkalna un Lagzdīnes pilskalna gadījumā, arī Veckuldīgas pilskalns uzskatāms par nocietinājumu ar militāri administratīvām funkcijām. Pilskalnā plaši izrakumi nav veikti, tāpēc nav materiāla, kas liecinātu par šo vietu kā tirdzniecības centru. Toties blakus pilskalnam 1932. gadā atrasta skandināvu bruņurupuču sakta, par kuru arheologs Roberts Spirģis izteicis pieņēmumu, ka to šeit varētu būt izgatavojis vikingu amatnieks [Asaris & Lūsēns 2013: 140]. Pārbaudes izrakumos Veckuldīgā atrasti dzelzs sārņi, kas atkārtoti apliecina, ka ļaudis pilskalnā nodarbojušies ar amatniecību. No tā izriet, ka pilskalnā radīta skandināvu senlietu produkcija, kas potenciāli nonāca tirdzniecības apritē.

Dīvus kilometrus uz dienvidiem no pilskalna 2008. gadā izrakumu laikā Kuldīgā, Kalna ielā, konstatēta senākā pilsētas apdzīvotība, kas datējama ar 10.–14. gs. [Lūsēns 2010: 148–152]. Arheologs Jānis Asaris tur atrastās liecības saista ar skandināviem tipisko amatnieku un tirgotāju apmetni

jeb vīku, kāds bija izveidojies arī Pasiestē. Vīki Latvijas teritorijā konstatēti arī Daugavas ūdensceļā [Asaris & Lūsēns 2013: 144–145]. Kuldīgas vietā tāds izveidojies ģeogrāfisko apsvērumu dēļ – Ventas rumba bija šķērslis tālaika kuģniecībai, tur ceļinieki bija spiesti izkāpt krastā, lai varētu šķērsot ūdenskritumu. Iespējams, vīks apdzīvots paralēli Veckuldīgas pilskalna apdzīvotībai. Sākotnēji Kuldīgas vieta bijusi vendu apdzīvotā areāla robeža – tas nozīmē, ka Kuldīgas vīkā varēja dzīvot vendi, skandināvi un vēlāk arī kurši.

No arheoloģiskajām liecībām izriet, ka Kuldīgā Ventas rumbas ietekmē eventuāli izveidojusies tirgotāju apmetne. Vīks veidojies skandināvu tirdzniecības ietekmē. Potenciāli vīku par tirdzniecības platformu izmantoja arī Veckuldīgas pilskalnā dzīvojošie skandināvi, kas nodarbojās ar amatniecību un tur saražoto produkciju pārdeva Kuldīgas vīkā.

5. Kundu pilskalns

Kundu pilskalnu kā vikingu laikmeta vietu apstiprina arheoloģiskie izrakumi, kas 2017. gadā veikti Kundu senkapos blakus pilskalnam. Tajos konstatēti skandināvu apbedījumi. Taču pilskalns atrodas dziļi iekšzemē, bez ūdens savienojuma ar Ventu. Neatkarīgi no tā visticamākais variants šī vikingu nocietinājuma izveidei ir saistāms ar vikingu ienākšanu pa Ventu, to arī atzīst izrakumu vadītājs Mārtiņš Lūsēns [2018: 71]. Kundu pilskalns iezīmē līdzīgu ainu kā jau iepriekš aprakstītie Lagzdīnes, Veckuldīgas un Pabērzkalna pilskalns. 20. gs. sākumā pilskalna tuvumā atrasts arābu dirhēmu depozijs ar divām spirālaprocēm un kaklariņķi – tas liecina, ka šajā vietā nonākuši arī maiņas priekšmeti [NKMP 7826: 24]. Monētu deponēšana liecina par to, ka tās maiņas ceļā iegūtas citur un netālu no dzīvesvietas paslēptas. Tātad pašlaik nav liecību par lokāla tirdzniecības centra pastāvēšanu Kundos, tas arī izskaidro to, kāpēc pilskalns atrodas tālu nost no tirdzniecības ceļiem.

Toties Kundu pilskalna vikingi potenciāli devās tālos tirdzniecības braucienos, kuros ieguva arābu dirhēmus un citas preces. Kundu senkapos atrastā lāčgalvu sakta pēc formas un ornamenta ir analoga Visbijā atrastai lāčgalvas saktai [KNM 43240; Thunmark-Nylén 1998: 24]. Ja šīs saktas izcelsme saistāma ar Visbiju, tad var pieņemt, ka kāds no Kundu senkapos

apglabātajiem nāk no Visbijas apkārtnes un potenciāli tur veicis tirdzniecības darījumus, – tādā veidā Kundu vikinci bija saistīti ar tirdzniecību.

6. Skrundas apkārtnē

Skrundas apkārtnē ir vairākas liecības par kuršiem, piemēram, plašs apbedījumu komplekss Raņķu Kapenieku senkapos, kur atrastas 11. gs. skandināvu izcelsmes senlietas. Toties vienīgā liecība par vikingu klātbūtni ir arābu dirhēmu depozīts pie Skrundas Omiķu mājām. Depozīts sastāv no 55 veselām un fragmentārām arābu dirhēmu sudraba monētām. Latvijas teritorijā arābu dirhēmi apgrozībā bija 9.–10. gs. [Rozentāle 2018: 35–43]. Arābu monētu depozīti nav nepārprotams indikators vikingu klātbūtnei, taču Baltijas jūras reģiona kontekstā tas viennozīmīgi ir vizitplatītākais [Māgi 2018: 332–333].

Depozīta funkcija Ventas ūdensceļa kontekstā atšifrējama, analizējot tā sastāvu – fragmentāro monētu daudzums liecina, ka depozītā noteicošā loma bija svaram, tas nozīmē, ka depozītam bijusi funkcija kā maiņas precei, nevis kā prestiža simbolam vai rituālam objektam. Toties būtisks ir faktors, kas bija vietējā prece, kura būtu šāda depozīta vērtā (nav izslēdzams, ka depozīts atvests uz šo apkārtni tikai noglabāšanai). Vācu pētnieks Fēlikss Bīrmanis (*Biermann*) pētījumā par rietumslāvu tirdzniecību Baltijas jūras reģionā piedāvā samērā ticamu versiju – visur pieejamais resurss tajā laikā bija cilvēki, to arī apstiprina vikingu rakstītajos avotos sniegtā informācija par verdzību [Biermann 2022: 10–11]. Attiecīgi šis depozīts varētu būt indikators tam, ka Ventas ūdensceļā notika cilvēku tirdzniecība un vikinci potenciāli bija tie, kas vergus iepirka. Lai arī tas neliecina par tirdzniecības centra klātbūtni, šī ir versija, kas potenciāli piedēvējama Skrundas apkārtnē vikingu laikmetā kontekstā ar tirdzniecību.

Secinājumi

Venta kā ūdensceļš izmantots jau kopš cilvēku apmešanās tās krastos, taču tirdzniecības kulmināciju tā sasniedza vikingu laikmetā, uz to norāda vairāki skandināvu ietekmē veidojušies tirdzniecības centri. Par vietējo Ventas piekrastes iedzīvotāju tirdzniecību ārpus Ventas baseina liecību ir maz, tāpēc uzskatāms, ka tieši vikinci sekmēja vietējo attīstību.

Par galvenajiem tirdzniecības centriem attīstījās Pasiekste un Kuldīga, taču par atsevišķu tirdzniecības punktu uzskatāma arī Venzavu apkārtnē. Nav izslēdzams, ka pie lielajiem vikingu nocietinājumiem arī bija izveidotas tirgotāju apmetnes, taču pašreiz pieejamie dati liecina, ka no tiem pamatā nodrošināta militāri administratīvu funkciju izpilde.

Par tirdzniecību liecina vikingu laikam raksturīgais tirdzniecības inventārs un maiņas preces. Par lokālu preču izgatavošanu ir liecības no Pasiekstes un Veckuldīgas pilskalna – skandināvi ne tikai brauca uz Ventu tirgoties, bet arī tur apmetās un nodarbojās ar amatniecību, tādā veidā iedibinot tipiskam Ziemeļeiropas ūdensceļam raksturīgu tirgošanās ainavu, kas Ventu iezīmē kā zīmīgu satiksmes artēriju Baltijas jūras reģionā.

Izmantotie avoti un literatūra

Avoti

KNM materiāli

1. KNM 43240. Senlietu kolekcija.
2. Rozentāle, I. (red.). (2018). Materiāli par arābu dirhēmu depožīta atrašanu pie Omiķu mājām (Skrundas novads), restaurāciju, datēšanu un ekspresizstādi Kuldīgas novada muzejā 2017. gadā. KNM Za 3433.

NKMP PDC

3. Kalējs, U. (2012). Pārskats par 2011. gada arheoloģiskās izpētes darbu rezultātiem Veckuldīgas pilskalnā ar senpilsētu. Rīga.
4. NKMP PDC, inv. Nr. 7826. Turlavas (Kundu) pilskalna pieminekļa lieta.

VVM materiāli

5. Drabkovs, S., Štrumfa, I., Vijups, A. (2011). Akts “Par bronzas senlietu nodošanu Ventspils muzejam”. Ventspils.
6. Štrumfa, I., Upmalis, Ģ., Vijups, A. (2011). Akts “Par bronzas 14 skaldņu atsvariņa nodošanu Ventspils muzejam”. Ventspils.
7. VVM 30141, 30173, 30741, 31004/2. Senlietu kolekcija.

Publicētie avoti

8. Kursis, A. (red.). (1998). *Ziemeļnieku sāgas par seno Latviju un latviešiem*. Stokholma: ARAR, 38.–41. lpp.
9. Lūsēns, M. (2010). Arheoloģiskie pētījumi Kalna ielā Kuldīgā. In: Urtāns, J., Virse, I. L. (red.). *Arheologu pētījumi Latvijā 2008.–2009. gadā*. Rīga: NT Klasika, 147.–152. lpp.

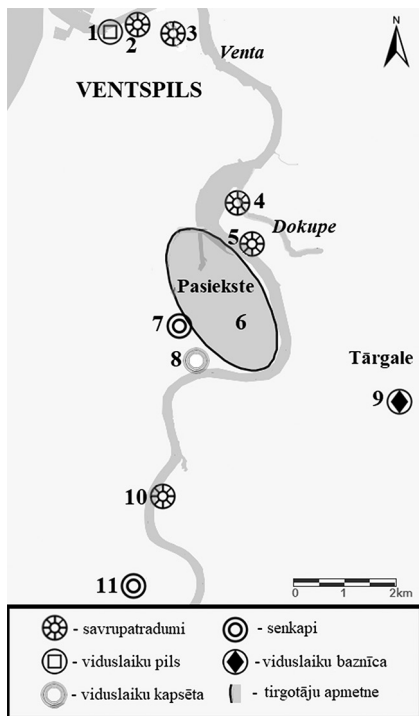

10. Lūsēns, M. (2018). Arheoloģiskie pētījumi Kundu senkapos 2017. gadā. In: Urtāns, J., Virse, I. L. (red.). *Arheologu pētījumi Latvijā 2016.–2017. gadā*. Rīga: NT Klasika, 68.–72. lpp.
11. Lūsēns, M. (2016). Jauns skandināvu kapulauks Kurzemē. In: Urtāns, J., Virse, I. L. (red.). *Arheologu pētījumi Latvijā 2014. un 2015. gadā*. Rīga: NT Klasika, 58.–62. lpp.
12. Thunmark-Nylén, L. (1998). *Die Wikingerzeit Gotlands II*. Typentafeln. Stockholm: Almqvist & Wiksell International, pp. 21–336.

Literatūra

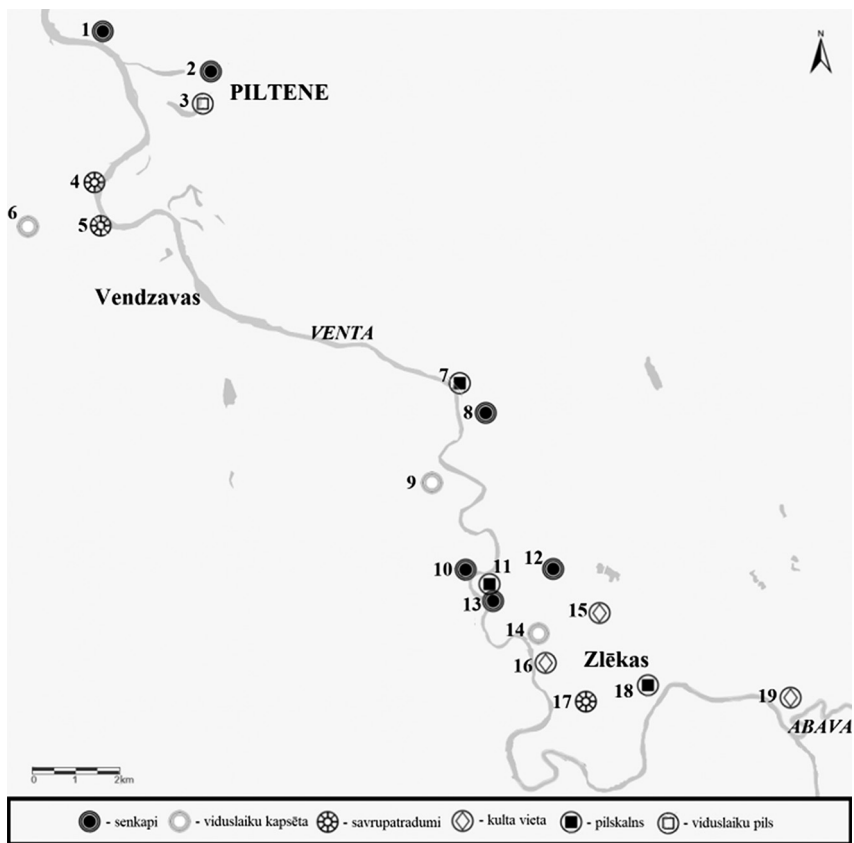
1. Asaris, J. (2022). Lagzdīnes pilskalns. In: *Nacionālā Enciklopēdija*. Pieejams: <https://enciklopedija.lv/skirklis/109698-Lagzd%C4%ABnes-pilskalns> (skatīts 14.11.2022.).
2. Asaris, J., Lūsēns, M. (2013). Kuldīga zem Kuldīgas. In: Krastiņš, J. (red.). *Kuldīga: arhitektūra un pilsēt būvniecība*. Kuldīga: Kuldīgas novada pašvaldība, 133.–172. lpp.
3. Biermann, F. (2022). Sklaverei und Menschenhandel im frühen Mittelalter. In: *Archäologie in Deutschland*, No. 1. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, S. 8–13.
4. Mägi, M. (2015). Bound for the Eastern Baltic: Trade and Centers AD 800–1200. In: Barrett, J. H., Gibbon, S. J. (eds.). *Maritime Societies of the Viking and Medieval World*. London: Routledge, pp. 41–61.
5. Mägi, M. (2018). *In Austrvegr. The Role of the Eastern Baltic in Viking Age Communication across the Baltic Sea*. Leiden: Brill, pp. 330–347.
6. Mugurēvičs, Ē. (2000). Arheoloģiskie pētījumi Ventas lejteces apgabala dzelzs laikmeta un viduslaiku pieminekļos. Izrakumi Zlēkās. In: Mugurēvičs, Ē. (red.). *Arheoloģija un etnogrāfija, 20. sēj. Pētījumi par Kurzemi un Zemgali*. Rīga: Latvijas Vēstures institūta apgāds, 74.–87. lpp.
7. Pedersen, U. (2008). Weights and Balances. In: Skre, D. (ed.). *Means of Exchange, Kaupang Excavation Project Publication Series. Vol. 2*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, pp. 119–195.
8. Price, T. D. (2015). *Ancient Scandinavia. An Archaeological History from the First Humans to the Vikings*. Oxford: Oxford University Press, pp. 321–326.

Pielikums

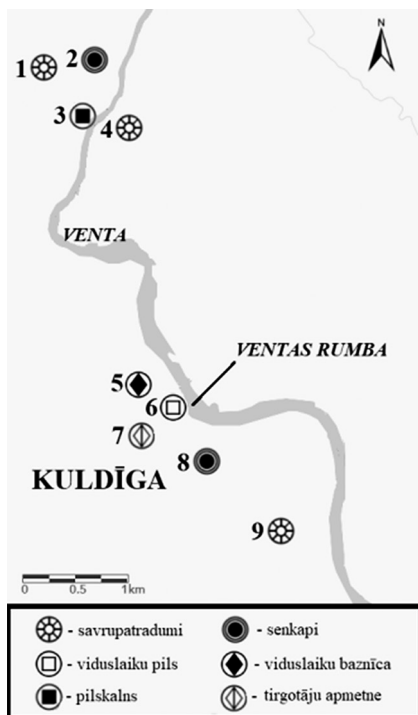
1. attēls. **Ventspils – Pasiekstes vēlā dzelzs laikmeta un viduslaiku arheoloģisko vietu karte**

1 – Ventspils viduslaiku pils; 2 – lāčgalvu sakta; 3 – zobens ar sudraba un zelta inkrustāciju; 4 – kārbīņsakta; 5 – atsvariņš; 6 – Pasiekstes savrupatradumu reģions; 7 – Pasiekstes senkapi; 8 – Bēķu viduslaiku kapsēta; 9 – Tārgales baznīca; 10 – kuršu senlietu atradumi; 11 – Dumbrinieku senkapi

2. attēls. **Pīletnes – Zlēku vēlā dzelzs laikmeta un viduslaiku arheoloģisko vietu karte. Vendzavas – potenciāla vikingu tirgošanās vieta; Lagzdīnes un Pabērzkalna pilskalns – vikingu nocietinājumi ar militārām funkcijām**

1 – Landzes baznīcas senkapi; 2 – Sudmaļkalna senkapi; 3 – Pīletnes viduslaiku pils; 4 – tirdzniecības inventārs (tai skaitā 14-skaldņu atsvariņš); 5 – bruņurupuču sakta; 6 – Landžarāju viduslaiku kapsēta; 7 – Lagzdīnes pilskalns; 8 – Dzikļu senkapi; 9 – Jāņkalna viduslaiku kapsēta; 10 – Pasielciema senkapi; 11 – Pabērzkalna pilskalns; 12 – Ēčkalnu senkapi; 13 – Priednieku senkapi; 14 – Gaisiņu viduslaiku kapsēta; 15 – Karātavu kalns; 16 – Raganu upe; 17 – kuršu senlietu atradumi; 18 – Paventu pilskalns; 19 – Abavmuižas viduslaiku kapsēta

3. attēls. **Veckuldīgas – Kuldīgas vēlā dzelzs laikmeta un viduslaiku arheoloģisko vietu karte. Veckuldīgas pilskalns – vikingu nocietinājums ar militārām funkcijām un amatniecību; Kuldīgas vīks – tirdzniecības centrs**

1 – kuršu senlietu atradumi; 2 – Lapsu senkapi; 3 – Veckuldīgas pilskalns; 4 – vikingu senlietu atradumi; 5 – Kuldīgas Sv. Katrīnas baznīca; 6 – Kuldīgas viduslaiku pils; 7 – Kuldīgas vīks; 8 – kuršu senkapi A/S “Vulkāns” teritorijā; 9 – vikingu zobens ar inkrustāciju